

Ako se vložita *istočasno* prošnja za odpis in prošnja za vknjižbo zastavne pravice, kako je postopati glede prednosti?

(Odgovor na 4. pravno vprašanje v „Slov. Pravniku“ 1890, št. 3.)

IV.

Tri odgovore imamo do sedaj — lahko, da pride še kateri — na to vprašanje, a vsi trije so si vsaj na vnanje protivni; katero mnenje je torej pravo? Vprašatelj je gotovo tudi sam lahko našel ta različna mnenja in pomagano mu je pač malo s tolikimi odgovori, pobijajočimi drug drugega; njemu je gotovo do tega, da se dožene, katero postopanje je v tem slučaju po zakonu.

Poglejmo si torej še jedenkrat to stvar in bistveno vsebino odgovorov:

I. Po prvem odgovoru — in to načelno mnenje zastopal sem med drugimi tudi jaz na društvenem shodu dne 2. aprila 1890 — mora tabularni sodnik, ako je vsako prošnjo záse dovoliti, obe prošnji isto tako rešiti in vpis dovoliti tudi tedaj, če sta istočasno vkupe naleteli, seveda z zabeležbo istočasnosti, katero velewa § 103. zemlj. zakona in § 8. zvršitvenega navodila.

II. Drugi odgovor veli, da se vknjiži zastavna pravica, da pa prošnji za odpis ni moči ugoditi, nego to zabeležiti po smislu § 99. zemlj. zakona; da ta zabeležba varuje prositelja za odpis, ker mu ostanejo izza trenutka vložene prošnje vse pravice, ako po civilni pravdi, katero mu določa § 63. zemlj. zakona, dokaže istočasnemu prositelju, da je imel pravico zahtevati odpisa parcel brez bremena istočasno prošene in dovoljene zastavne pravice.

III. Tretji odgovor pravi, da naj se tabularni sodnik odloči ali za odpis brez bremena, ali pa za vknjižbo zastavne pravice pred odpisom in da naj v jednom in drugem slučaju zabeleži istočasnost; odloči se konečno, da je dovoliti in zvršiti odpis brez bremena, a kaže ob jednom, da je pri prvotnem zemljišči vknjižiti istočasno zaproseno zastavno pravico v listu A in C in da je v listu C zabeležiti istočasnost prošnje za odpis in prošnje za zastavno pravico.

Ostanimo najprej pri III. odgovoru, ki trdi iz početka, da I. odgovor ne rešuje ugodno pravne zastavice, rekoč: „da je dovoliti obe prošnji“.

Ko sem bral drugi odstavek tega odgovora, sem se kar ustrašil posledic, ki jih izvaja iz načela, izraženega v prvem odgovoru; po njem bi bilo izvesti šestero vpisov, in kakih! Ko bi po načelu prvega odgovora bilo tako vpisavati, kakor navaja tretji odgovor v drugem odstavku, onda bi bilo ono načelo pač prava nesmisel! A na take vpise oni, ki so to načelo zagovarjali, pač mislili niso, niti misliti mogli, ker se iz ondu izraženega načela po pravici izvajati ne dajo.

Po tretjem odgovoru ni pravo načelo, da je obe prošnji dovoliti in vpis zvršiti, vendar pa dokazuje v konečno podanem praktičnem primeru, da je obema prošnjama ugoditi prav tako, kakor se je v prvem odgovoru izreklo načeloma brez praktičnega primera. Odgovor III. pravi namreč pod št. 3): „Na vložek št. 7 vknjiži (istočasno zaproseno) zastavno pravico v listu A in C,“ in pod št. 4): „Zabeleži v listu C istočasnost prošnje za odpis in prošnje za zastavno pravico.“ — Kaj izhaja iz tega? Nič drugega nego to, kar trdi prvi odgovor, rekoč, da je prošnjo za vknjižbo zastavne pravice tako rešiti in jej ugoditi, kakor da prošnje za odpis ni tu, in da je samo zabeležiti istočasnost obeh prošenj. Kaj pa pravi prošnja? Upnik prosi, da se mu dovoli vknjižba zastavne pravice za njegovo tirjatev iz dolžnega pisma z dne 24. sušca 1890 v znesku 1000 gl. na zemljišče vlož. št. 7 kat. občine X.; drugega ne prosi nič, in da bode istočasno vložena kaka prošnja za odpis, tega niti ne zna. Kaj se mu pa dovoli po dokazu III. odgovora? To, česar prosi; ugodi se torej njegovi prošnji, kakor je načeloma izraženo v prvem odgovoru, in da se zabeleži istočasnost prošnje za odpis. Kako je to zvršiti, o tem se načelni odgovor I. dalje ni bavil, a nanašal se samo na § 103. zemlj. zakona in § 8. navodila, kjer so dotični propisi. Da je prošnji za odpis tudi ugoditi, trdi III. odgovor naravnost, a kaj veli načelo I. odgovora? Nič drugega, nego da je rešiti obe prošnji tako, kakor da je vsaka zase vložena, in da je zabeležiti istočasnost. Kako se zvrši ta zabeležba, to se dalje ni razpravljalo, ker to ni več načelno važno.

Tretji odgovor skuša torej v praktičnem primeru le to izvajati, kar izreka in utemeljuje načeloma prvi odgovor; pomankljiv pa je njegov primer gledé zabeleže istočasnosti, ker jo je treba razvidno storiti tudi v novem vložku št. 540.

Načelno protiven prvemu, kakor tudi tretjemu odgovoru je drugi odgovor, ki pravi, da prošnji za odpis ni moči ugoditi.

Mnenju tega odgovora je protivno načelo § 29. odst. 2. zemlj. zakona, po katerem imajo vpisi, ki so se zvršili na vloge, došle istočasno, med sabo jednakoprednost. Če se prošnji za odpis ne ugoti, ruši se to načelo; kajti s tem, da se prositelj za odpis zavrne na civilno-pravni pot, postavljen je v težavnejši položaj, nego prositelj za vknjižbo zastavne pravice, in vender nima ni jeden, ni drugi niti pičice prednosti pred drugim. A najbolj govori proti temu nazoru to, ker „implicite“ izreka, da velja načelo §-a 29. odst. 2. zemlj. zakona samo za take, istočasno vložene prošnje, ki zadevajo vpis enakovrstnih pravic, a to se ne da trditi zaradi jasnega izraza zakonovega.

Pravi odgovor na zastavljeno vprašanje je po mojem mnenju ta: obe prošnji je rešiti in vpis zvršiti takó, kakor da je rešiti vsako záse; gledé obeh prošenj pa je po propisu § 103. zemlj. zak. in § 8. zvršitvenega navodila zabeležiti istočasnost.

Dr. K.

Ovira li zabeležba nameravanega odpisa parcel po smislu § 3. zak. z dne 6. februvarija 1869, št. 18 drž. zak., eksekucijo glede teh parcel v iztirjanje *pozneje* zastavno-pravnih vknjiženih tirjatev in za koliko časa?

(Odgovor na 5. pravno vprašanje v „Slov. Pravniku“ 1890, št. 3.)

III.

Stavljeno vprašanje zdi se mi tem zanimivejše, čim bolj stvar preiščujem, in razgovor, ki se je vnel o njem, bode gotovo koristen.

Odgovor II., priobčen v 5. številki „Pravnikovi“, meni, da je na to vprašanje kratko in brez razlike odvrniti: „Le-tá zabeležba ne ovira eksekucije v nikakeršnem oziru.“

Ta odgovor je res odločen in utemeljen obširno, nekaj s splošnega stališča pravne varnosti in realnega kredita, nekaj pa s stališča pozitivnega zakona. A če tudi uvažujem te, na prvi pogled neovržne razloge vsestransko in tako pazljivo, kakor v istini zaslužijo, vstajajo mi vendar zdatni pomisleki, je li ta odgovor na podstavi pozitivnega zakona res tudi tako absolutno resničen in pravilen, kakor je absolutno odločen. Te pomisleke hočem tukaj navesti, in natančneje raziskovati pravni pomen zabeležbe, ki jo ima v mislih zadnji odstavek § 3. zakona z dne 6. febr. 1869, št. 18 drž. zak.

Poglejmo v to svrho najprej, kaj pravi o tej zabeležbi pravniška literatura in judikatura!

Iz judikature mi je znana jedina razsodba najvišjega sodišča z dne 11. oktobra 1871, št. 12.371¹⁾, katera izraža mnenje, da je bremena, vpisana po zabeležbi, prenesti na odpisane kose, „ker zakon z dne 6. febr. 1869, št. 18 drž. zak., v § 3. navedeni zemljeknjižni zabeležbi odpisne prošnje prisvaja samo ta učinek, da poznejšnji vpisi ne morejo ovirati odpisa; odpisati pa je po tem zakonu moči s prenosom ali brez prenosa bremen na odpisane kose, in torej ni samo po sebi umevno, da je odpisovati le brez bremen.“

Da je ta nazor o pravnem pomenu zabeležbe, ki jo imamo v mislih, nepravilen, ker s prenosom bremen odpisuje lastnik lahko brez provokatornega postopanja, in da vodi do čudnih posledic, ki so poznejšnjim vpisom lahko ugodnejše, nego odpisom pred zabeležbo, to je jasno dokazal Randa²⁾.

Pravniške literature o tem vprašanji ni veliko, a kar mi je znane in pristopne, navajam jo tukaj:

Krasnopolski³⁾ trdi, da ima omenjena zabeležba namen, prositelja poznejšnjih bremenskih vpisov staviti v tist položaj, kakor bi bil o nameravanem odpisu izrecno obvešččen, da

¹⁾ V zbirki G. U. pod št. 4272.

²⁾ Ger. Z. 1872, št. 66.

³⁾ Mittheilungen des deutschen Jur. Vereines in Prag X. 1878, stran 137 do 149

torej proti njemu ni treba novega provokatornega postopanja, in da nastopijo tudi njemu iste posledice, ki so po zakonu združene z opuščnim ugovorom, za katerega mu teče rok, kakor prejšnjim interesentom. — Po tem nazoru bi torej, dokler teče rok za ugovor proti odpisu, lahko ugovarjali tudi oni interesenti, katerih vpisi so se zvršili uže po zabeležbi nameravanega odpisa, a pomen te zabeležbe bi bil samo ta, da poznejšnjih tabularnih interesentov ni treba izrecno obveščati. A po jasnem izrazu zakonovem tega utešnjenega pomena pač ne more imeti zabeležba, o kateri govorimo, in Krasnopolski je čisto osamljen s svojim nazorom.

Randa⁴⁾, ki je v pravoznanstvu uže davno in občé priznana avtoriteta, dokazuje, da je zgoraj navedeni nazor najvišjega sodišča o pravnem pomenu in učinku te zabeležbe kriv, in sklepa: „Zabeležba po smislu § 3. zak. z dne 6. febr. 1869, št. 18 drž. zak., ima ta učinek, da poznejšnji vpisi stvarne pravice ne morejo ovirati bremenoprostega odpisa, to je, da moč poznejšnjih vpisov glede odpisanega kosa premine takoj z zvršenim odpisom.“

Prav tako misli tudi Burckhard, čigar znanstveno delo je uprav gledé posestnega in tabularnega prava jako znamenito. On trdi⁵⁾: „Po tej zabeležbi odstranijo se odpisu vse ovire, katere bi utegnile nastati zaradi novih vknjižeb, storjenih še le po vloženi odpisni prošnji, in gledé teh poznejšnjih vknjižeb ima ona učinek, kakor da je odpis bil uže zvršen; ne velja

---

⁴⁾ Ger. Z. 1872, št. 66: „ . . . . hat die Wirkung, dass die späteren Eintragungen eines dinglichen Rechtes die lastenfreie Abtrennung nicht verhindern können, d. i. dass die Wirksamkeit der späteren Eintragungen in Ansehung des Trennstückes allsogleich mit dem Vollzuge der Abschreibung erlischt.“

⁵⁾ Burckhard, System 1889, III. Theil, § 166, stran 258, 259: „ . . . . ; durch diese Anmerkung wird allen Hindernissen wider die Abtrennung, welche erst nach Anbringung des Trennungsgesuches durch neue bücherliche Eintragungen entstehen könnten, der Boden entzogen, hinsichtlich ihrer die Wirkung herbeigeführt, als wäre die Abtrennung schon durchgeführt; u. z. gilt dies nicht nur von Belastungsrechten, es kann auch, falls die fraglichen Grundbuchkörper etwa verschiedenen Besitzern zugeschrieben sind, der Besitzer des Trennstückes dieses nicht mehr durch eine anderweitige Veräußerung jenem, der es schon ausserbücherlich erworben hat, entziehen.“

pa to samo o obremenilnih pravicah, nego posestnik odpisnega kosa, ako so dotična zemljeknjižna telesa znabiti na različne posestnike vpisana, ne more ga več z nadaljno prodajo odtegovati onemu, kateri ga je uže izvenknjižno pridobil.“

Iz navedenega vidimo torej, da najvišji sodni dvor v zgoraj omenjeni rzsodbi ni priznal zabeleži, o kateri govorimo, nika-kega pravnega pomena glede na poznejšnje vpise; da ga je Krasnopolski utesnil na formalnost, češ, da poznejšnjih inter-tesentov ni treba posebe obveščati, da pa Randa in Burck-hard pripisujeta tej zabeleži absolutno moč in veljavo gledé vseh poznejšnjih vpisov stvarnih pravic tako, da za nje velja odpis, kakor da je bil zvršen uže za časa zabele-žebe.

Presodimo sedaj II. odgovor in njegove razloge. Reči mo-ramo takoj: kakor je znabiti resnično, da je prvi odgovor v 4. šte. „Pravnikovi“ priznal vprašavni zabeleži preobširno moč in veljavo, tako gotovo je tudi, da drugi odgovor sega predaleč, zanikajoč jej vsako moč tekom eksekucije. To do-kazujejo ondu izražena načela sama; kajti koncem odgovora trdi pisatelj doslovno: „Vpis, ki se je vršil po poznejšnji vknjižbi zastavne pravice, istinito ne brani kupcu odpisati dotične par-cele; nego odpisu po dražbi protivne so lastninske stvarne razmere⁶⁾, ki jih provzroča dražba . . .“. Ako torej samo last-ninske stvarne razmere, provzročene po dražbi, ovirajo nameravani odpis, onda je priznato, da do dneva dražbe eksekucija ne more ovirati odpisa brez tistega bremena, zaradi katerega gre eksekucija. In to je tudi v istini jedino pravo; kajti, ako je po mnenji Randovem in Burckhardovem res, — in to je na podlogi jasnega besedila v zadnjem odstavku § 3. zak. z dne 6. febr. 1869, šte. 18 drž. zak., priznati brez oporekanja, — da obremenilni vpisi, idoči za zabeležbo, ne morejo ovirati odpisa brez teh poznejšnjih bremen, onda mora veljati isto za eksekutivno vknjižbo zastavne pravice, kar velja za vknjižbo zastavne pravice iz drugega pravnega naslova. Da je med to in ono razlikovati in tej pripisovati povse drugačne, prvi protivne pravne učinke, to se ne da

---

⁶⁾ Tu tiči res jedro tega prepirnega vprašanja, — a o tem še pozneje.

trditi in dokazovati niti s stališča materialnega civilnega, niti s stališča formalnega zemljknižnega prava.

Tudi po nazorih II. odgovora dopusten je torej odpis brez bremena eks. zastavne pravice, vknjižene po zabeležbi nameravanega odpisa do dneva eks. prodaje, in torej ni res, ako se trdi, da razlika, „je li prednji ali poznejšnji upnik vpeljal eksekucijo“, v zakonu nima podloge.

S tem je v prvi vrsti dokazano, da zabeležba, o kateri je govor, ovira gledé parcel, ki se nameravajo odpisati, eksekucijo, vpeljana na podlogi poznejšnje vknjižbe, vsaj do dneva eks. prodaje, ali z drugimi besedami: do tega dneva dopusten je odpis brez bremena poznejšnje eks. zastavne pravice.

To je prvi pomislek proti absolutni resničnosti II. odgovora, trdečega, „da zabeležba ne ovira eksekucije v nika-keršnem oziru“.

Kako pa je s stvarjo po eks. prodaji? Mineta li moč in veljava zabeležbe nameravanega odpisa „ipso jure“ z dnevom dražbe, ali ostaneta še dalje? Z drugimi besedami: Ali so bili eksekutivno prodani tudi oni kosi, ki se nameravajo odpisati?

Tu je — to priznavam naravnost — moje stališče veliko težavneje nego stališče, na katero se opira II. odgovor. Težava nastane zato, ker so se v tem pri prvotnem zemljknižnem telesu po eks. prodaji izpremenile „lastninske stvarne razmere“. In tu pridemo do odločilnega vprašanja: Komu v korist služi zabeležba nameravanega odpisa? Kedo se more nanjo opirati in iz nje izvajati zase pravice?

Gotovo je v prvi vrsti posestnik zemljknižnega telesa, od katerega se namerava kaj odpisati, ona oseba, kateri zakon daje pravico do zabeležbe in katera jedino je tudi upravičena vložiti dotično prošnjo. A ko je zabeležba zvršena, čigavo korist in čigave pravice štiti odslej? Res, da vpis ne izraža drugega, nego da se namerava odpis gotovih kosov; zakaj in komu v korist, tega zabeležba ne pove. Vender zna vsakedor, da se taki odpisi, ako gre stvar poštenim pôtem, — in le take pravne posle imamo v mislih — zabeležujejo ondu, kjer se vrše izvenknjižno z drugimi osebami pravni posli. In kupec dotičnih parcel, katerih v trenutku storjenega kupa ni moči odpisati brez bremen, se go-

tovo za odpis nič manj ne zanima, nego prodavec; spušča se v dotični pravni posel verujoč in zaupajoč, da ostanejo bremena neizpremenjena, in nadejé se, da ga bode zabeležba nameravanega odpisa ščitila tudi proti poznejšnim obremenilnim vpisom, bodi katere vrste koli.

Trditi je torej, da zabeležba nameravanega odpisa ni jedino v korist posestnikovo, nego sega dalje in ščiti ob jednem tudi pravico tretjih oseb, katere so se, verujoč v javno knjigo, spustile v pravne posle z onim, ki hoče odpisavati, in to vsaj v tem oziru, da proti volji⁷⁾ posestnikovi ni moči s poznejšnimi obremenilnimi vpisi kratiti izvenknjižne pravice tistemu, ki se je zanašal na moč in veljavo zabeleženega odpisa.

Ako pa denemo, da zabeležba nameravanega odpisa nima veljave in moči jedino za posestnika-odpisovalca, nego da utemeljuje in ščiti ob jednem tudi pravice tretjih, če tudi ne imenovanih, a po prirodnem pravnem položaji gotovo uže vdeleženi oseb⁸⁾, onda je dosledno trditi, da tudi izprememba v lastninsko-stvarnih razmerah glede prvotnega zemljeknjižnega telesa ne more razveljaviti moči in pravnih učinkov zabeležbe, o kateri govorimo.

Pravni institut zemlj. knjige osnovan je v prvi vrsti na temelji formalnega prava in s tega stališča je presojeti tudi posamezna ustanovila, njihov pravni pomen in njih učinke. Vsako teh ustanovil ima namen, utrditi vero in zaupanje v javno knjigo in

---

⁷⁾ Da posestnik, ako je nepošten, za provokatornega postopanja ali sploh po zabeležbi one kose, za katere je nameravani odpis zabeležen, lahko dalje proda ter onega, ki jih je bil prvi kupil, oslepari, ker ga poznejšnji kupec prehití z vknjižbo po smislu § 440. obč. drž. zak., to je istina; a zgodi se z voljo onega, ki je zabeležil nameravani odpis, in tu je le njegovo nepošteno postopanje pripravilo prvega kupca ob one pravice, ki mu jih je zabeležba ščitila; zabeležba pa je obdržala svojo moč, samo da je prišla sedaj poznejšnjemu kupcu v korist.

⁸⁾ Burckhard — glej opomnjo pod ⁵⁾ — trdi naravnost, da se odstranijo z zabeležbo vse ovire odpisu, ki bi utegnile nastati na nove poznejšnje vknjižbe, in da ima zabeležba glede teh vknjižeb tak učinek, kakor da je bil odpis uže zvršen; da to ne velja samo o obremenilnih pravicah, nego da posestnik odpisnega kosa, ako so dotična zemljeknjižna telesa znabiti vpisana na različne posestnike, ne more ga več z nadaljno prodajo odtegovati onemu, ki ga je uže pridobil izvenknjižno.

varovati onega, ki se je spustil v pravne posle, zanašaje se na ta ustanovila. S tega stališča presojeti je tudi zabeležbo nameravanega odpisa; ona ustanavlja gledé poznejšnjih vpisov stvarnih pravic formalno pravico, da ti vpisi ne morejo ovirati odpisa vistem stanji, katero je kazala javna knjiga tedaj, ko je bil odpis zabeležen. Ta pravica je poznejšnjim vpisom stvarnih pravic nasproti absolutno ⁹⁾ veljavna in močna; ona ne ščiti toliko lastnika, nego še bolj one, če tudi ne imenoma, v zemlj. knjigi navedene osebe, ki so, zaupajoč v to zabeležbo, spustile se z lastnikom v pravne posle. Zakon govori sploh o poznejšnjih vpisih „stvarnih pravic“; med stvarne pravice šteti je pa tudi vknjižbo eks. zastavne pravice, in da glede takega vpisa izgubi zabeležba nameravanega odpisa svojo moč, tega na podlogi pozitivnega zakona ni moči trditi.

Drugi odgovor se sklicuje sosebo na one, upnikom kvarne nasledke, ki lahko nastanejo iz tega, ako brezvesten in nepošten lastnik zlorablja one pravice, ki mu izvirajo iz zabeležbe, ter dokazuje tako, da zabeležba ne sme ovirati eksekucije. Da nepošteni eksekuti lahko zlorablajo ta pravni institut, je istina; a to ni nikak dokaz proti nazorom, ki jih tukaj zastopam o splošnem in načelnem pomenu te zabeležbe, kakeršno ima v mislih zakon, ki hoče z njo ustanoviti in določiti one formalno-pravne razmere, katere je ščititi njen namen. Nepoštenemu počenjanju eksekutovemu v okom priti je dovolj sredstev pred civilnim in kazenskim sodnikom; ne gre pa zaradi njega zavreči pravnega instituta, ki ščiti tudi tretje osebe v njihovih pravicah, pridobljenih v veri v javno knjigo.

Tako sem poudarjal tudi drugi pomislek, ki mi vstaja proti mnenju, izraženemu v II. odgovoru; trditi si ne upam, da sem tako dokazal neresničnost onega odgovora; a dokazal sem vendar toliko, da tako nedvomno resničen in pravilen, kakor se odločno glasi, ta odgovor vendar ni. Vsekakor pa je to vprašanje tako zanimivo, da je vredno obširnega razgovora, ker potem se stvar razjasni, kolikor je le moči, na vse strani.

Dr. K.

---

⁹⁾ Glej tudi B a n d a zgoraj pod 4).

Dobitkovina in kmetijske žage.

Po uvodnem določilu patenta o dobitkovini z dne 31. decembra 1812 je z dobitkovino obdačiti vse državljane, ki se pečajo z obrti, tovarnami in trgovskimi podjetji ali drugimi pridonosnimi opravili jednake vrste. K le-tem spadajo brezdvomno tudi žage, in davčna oblastva obdačila so torej ven in ven posestnike žag z dobitkovino in sicer v vrsti obrtnikov.

Kmetovalca-žagar skušal se je braniti obdačenja svoje žage z izjemnim določilom §-a 2. lit. *a* navedenega patenta trdeč, da so po njem prosti dobitkovine posestniki žag, ako jih imajo na svojem zemljišči ter rabijo le v to, da lesovino svojih host na njih žagajo. Ako se take kmetijske žage še z dobitkovino in dohodarino obdačijo, onda je za j eden in isti predmet (lesovino) plačevati dvojni davek. Posestniki gorskih host ne mogo svojih pridelkov spraviti v denar, ako nimajo žag, da na njih režejo plohe v deske, podnice i. t. d. Takšne žage rabijo jedino le kmetijstvu, takšno žagarstvo je le kmetijski obrt in torej izjemoma prosto dobitkovine.

A tega kmetovalca-žagarja so zavrnila davčna oblastva, češ da ni prost, kajti ista točka §-a 2. pravi nadalje, da je kmetijski obrt le takrat dobitkovine prost, kedar služi pridelovanju in prodaji golih surovih pridelkov, — deske, podnice i. t. d. pa so uže trgovsko blago, nikakor niso več surovi pridelek kmetovih host. Za žage torej ne velja izjema po §-u 2, lit. *a*.

Upravno sodišče spoznalo je z odločbo z dne 21. decembra 1889, št. 4212, da je mnenje davčnih oblastev krivo, iz nastopnih razlogov: Po §-u 2. lit. *a* dobitkovinskega patenta so pridonosna opravila in podjetja izjemoma dobitkovine prosta, ako jih je moči prištevati kmetijskemu obrtu, ter so omejena na pridobivanje in prodajo surovih pridelkov. In prav pri kmetijskih žagah sta obá ta pogoja spojena: ako posestnik na svoji žagi, katera stoji na njegovem posestvu, reže samó lesovino iz svojih host, rabi na žagi le svoje, za kmetijska dela potrebne hlapce ali delavce; ako nekoliko našaganega blaga obrne v svoje kmetijske potrebe, ostalo pa v denar spravi, ni dvojiti, da je tako žagarstvo tesno zvezano s kmetijstvom dotičnikovim, da je

kmetijski obrt. Na žagah se pa tudi prirodni pridelek (lesovina, plohi) nikakor ne izpremeni v obrtno blago; deske, podnice niso še obrtni pridelki, nego so surovo blago, pripravljeno za prodajo. Vsak obrtnik daje svojim izdelkom posebne podobe in oblike, a kmetovalec požaga plohe v deske, njegovo žagarstvo ni nič drugega, nego kmetijski obrt in namen mu je, prodajati kmetijske pridelke.

K. Lubec.

Iz sodno-zdravniške prakse.

Piše med. dr. Fran Zupanc.

(Dalje.)

Neredkokrat kedo drugemu prereže vrat ter ga na ta način umori. Zvršiti je najlažje tak umor na spečih ali drugače brez-zavestnih osebah in tedaj naletimo tudi prav redkokrat na znamenja obrambe ali na druge anatomske opore, iz katerih bi bilo sklepati na umor. Smer rane, sosebno ako je zlodejec stal za vzglavjem speče osebe, izide lahko povse tako, kakor pri samomoru, akoprem pri le-tem popolnoma poprečne in proti obema stranema somerne rane venderle težje nastanejo, nego li pri umoru, pri katerem zopet bolj pogostem nahajamo globoke, do hrbtenice segajoče rane. Tudi se ptuji roki posreči vsekakor lažje nego svoji, da se na mah prereže vse mečje, da, celó vreže v hrbtenico. Težje je umoriti bdeče in take osebe, ki se mogó braniti. Pri njih je torej najti skoraj redno znamenje poskušene obrambe; napadenec hlepi namreč uže instinktivno po roki zlodejčevi, oziroma po nožu in tako torej prav lahko preostanejo ureznine na prstih, sosebno na dlaneh in te ureznine, ker jih pri samomoru ni, nam lahko takoj razjasnijo položaj. In vrhu tega zapazimo v takih slučajih čestokrat — celó redno — na vratu več ureznin, katerih lega in nepravilna smer nam da slutiti, da je tu delovala ptuja roka.

Pri vprašanji, je li samomor ali umor, nam lahko nekaterokrat razjasnijo situvacijo krvni sledovi na mrličih ali v obližji njegovem. Tako n. pr. pač ni lahko misliti, da bi se roka,

s katero si prerežeš vrat, ne oskrunila s krvjo, sosebno tedaj ne, kedar so bile poškodovane večje žile; kar izključiti moremo pa to seveda le tedaj, ako najdemo več globokih ureznin, ker tedaj se je gotovo večkrat roka približala krvavečemu mestu. Po sebi je umevno, da sta tudi pri umoru roki žrtve lahko krvavi, bodisi da se je umorjenec skušal braniti, bodisi da je grabil instinktivno po poškodovanem vratu; a roki sta lahko še-le pozneje prišli v dotiko s krvjo, v kateri navadno najdemo mrliča.

Prav redkokrat naletimo na samomorca, ki bi bil še nož v roki obdržal; a tudi to se je uže pripetilo. Zgodilo se je pa tudi, da je morilec, hoteč odvrniti sum umora, stisnil žrtvi še-le pozneje nož v roko. Taylor pripoveduje tak slučaj, ki pa je bil vendar takoj povse jasen, ker so bile na dlanih plitve ureznine in je dotični nož v pesti narobe tičal tako, da je bil zavrnjen til proti truplu.

More li kedo še zakričati s prerezanim vratom? Za vse slučaje, v katerih je bila prodrla rana v jabolko ali sapnik, vprašanja nikakor ne gre naravnost zanikati. Zgodi se namreč lahko, da se rana vsaj za trenutek tolikanj zatvori, da dotičnik lahko izpregovori ali zakriči in to takrat, ako se je obližnje mečje nekoliko rani primaknilo, ali pa tedaj, ako je dotičnik nekoliko vrat vpognil.

Čestokrat zvrši se samomor tako, da si prereže poje-dinec žile v sklepnih pregibih,¹⁾ sosebno na lehtu (komolci) in v zapestji. Takih ureznin videti je največkrat na levem lehtu, a tudi na obeh rokah, to pa seveda samo takrat, ako niso pre-rezane vse kite na rokah, kedar so torej poškodovane zgol kite površne prstne upogibnice.²⁾

Mrtvec čestokrat ima ureznine na lehtih in zajedno tudi na vratu. Takrat bi skoraj kar naravnost izključili silovito de-janje, započeto od tretjega, in to zategadelj, ker ni verjetno, da bi kedo potem žrtvi, ko jej je vrat prerezal, prerezal še žile v sklepnih pregibih, češ, da se je dotičnik sam usmrtil. Kedar torej vidimo koga z urezninami v sklepnih pregibih, sodimo lahko takoj na samomor. Da pa absolutno tudi tu ni izključiti

---

¹⁾ *Gelenksbeugen.* ²⁾ *Der oberflächliche Fingerbeuger.*

umora, svedoči slučaj iz Prage, ki ga pripoveduje Hofmann. Oče je umoril svoje 4 otroke, prerezavši jim vrat in pa sklepne pregibe, med temi, kar se pri samomoru pač ne pripeti, tudi podkolence¹⁾; usmrtil je na to tudi sebe samega.

Redkokedaj se samomorec zabode, rekše zakolje; a zvrši se takim načinom čestokrat umor ali uboj, in to treba torej razsojajoč take smrti posebno uvaževati. Za tak način samomora si izvoli dotičnik največkrat posrčje²⁾, redkejše vrat (prav redkokedaj druga mesta), torej uprav dele trupla, katere si najrajše tudi ptuja roka izbere za silovita dejanja. Treba nam torej v takih slučajih sosebnno opasnim biti, uvažajoč mesto, na katerem je ubod, smer rane proti globočini — smer prebodne cevi — in sploh vse okolnosti slučaja. Ako je bila n. pr. pred storjenim ubodom obleka nad dotičnim mestom odstranjena, sumno je to vsekakor za samomor, a urivala bi se misel na umor takrat, kedar je dotično bodalo, predno je na golo prišlo, predreti moralo n. pr. debelo suknjo.

Jako pogostni način samomora je ta, da se kedo ustrelji. V to se uporablja največkrat kratko strelno orožje, pištola, revolver; lovske in vojaške puške v to niso namreč tako priročne in treba je večkrat posebnih priprav, da jih kedo sploh sprožiti more. Časih izbere si pojedinec takšno posebno strelilo, da nam je takoj jasna situacija. Hofmann je raztelesil dva samomorca, ki sta se ustrelila s pištolo, prirejeno v ta namen prav priprosto iz velikega otlega ključa. Nekoč uporabil se je v to celo otroški top. Tudi po projektilu da se sklepati čestokrat brez dvojbe na samomor. Tako n. pr. ni verjetno, da bi kedo, ki namerava koga ustreliti, nabil puško s kamenčki, peskom, da še celo z vodo. One redke smrtne strelne poškodbe, po katerih ni koža prestreljena, opazimo zgol le na samomorcih, ki so v naglici in razburjenosti pozabili, nabiti orožje s projektilom. Kakor Hofmann pripoveduje, ustrelil se je na Dunaji 40letni mož s pištolo, nastavivši jo v obližje leve prsne bradavice. Tam je bila koža za dlan zakajena, črnorjava, a nikjer ni bilo najti ustreline. Spodaj ležeče mečje je bilo s krvjo podpluto in zmečkano, rebreni hrustanci bili so strti; v osrčniku³⁾ za pol litra krvi,

¹⁾ *Kniekehle.* ²⁾ *Herzgegend.* ³⁾ *Herzbeutel.*

srce skrčeno, na njegovi prednji plati pod venčasto odvodnico¹⁾ dve za grah veliki razpoki, stegajoči se v dupline obeh prekatov,²⁾ kjer je bilo gredje³⁾ mišičnatih srčnih sten razrovano. Samomorec se ustrelil največkrat v glavo ali v posrčje, in na glavi navadno v čelo ali sence, redkejše v usta ali podbradek, in le prav izjemno nastavi si orožje na težko dosežne dele telesa. Ker se skoraj vedno nastavi orožje neposredno na dotični del trupla, kažejo se pri takih strelnih poškodbah vsa znamenja, katera se pojavljajo pri streljih iz bližine. Čestokrat sta roki takega samomorca zakajeni od smodnika in to sosebno pri streljih iz pištol, a tudi večjih revolverjev, ker manjši revolverji ne počrnijo čisto nič ali pa le celo neznatno. Roki sta pogostem opraskani ali pa tudi hujše poškodovani in to, bodisi ker se je razpočila prenabita cev, bodisi ker je odletelo prenabito orožje, provzročujoč osobito opraske in oguline na palci in kazalci one roke, ki je sprožila strelno orožje; takšne, sosebno pa večje poškodbe nastanejo tudi lahko po odletu kostnih drobirjev na imenovano roko, ki je bila stoprav v istem trenutku najbližje prizadete kosti.

(Dalje prihodnjič.)

¹⁾ *Kranzarterie.* ²⁾ *Herzkammer.* ³⁾ *Balkenwerk.*

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) **Motena posest: Dovolitev, potrebna v pridobitev posesti (§ 313. obč. drž. zak.) na reči družbe, mora izhajati od zastopstva družbe. Tudi „in possessorio summarissimo“ je navesti v obravnavi okolnosti, o katerih je zaslišati priče.**

V pravdi Matije P. proti «Laibacher Rohrschützengesellschaft» zaradi motene posesti je m. del. okrajno sodišče Lj. s konečnim odlokom z 18. okt. 1888, št. 24577 spoznalo: Tožena družba mora pripoznati, da je tožitelj zadnji faktični posestnik pravice peš-pota po družbinih parcelah 1295/9 (parifikat njive), 1395/7 (gozd) in

1395/10 (gozd) na Viči in sicer v črti a-b-c-i oglednega obrisa, da ga je ona motila v tej posesti, ker je preko peš-pota na mesti h-g obrisa postavila dne 16. jul. 1888 ograjo, narejeno iz kolov in žičate mreže, ker je nekaj dnij pozneje v to ograjo na mesti g-c prepirnega pota v obrisu napravila lesene duri in v duri ključavnico, ker je naposled te duri dne 6. jul. 1888 dala zapreti s ključem, — obsodi se torej i. t. d. Razlogi: Vpraša se tu 1.) Je li tožitelj pridobil si posest, za katero se poganja? 2.) Je li to posest zadnji čas faktično zvrševal? 3.) Je li posest bila motena? Ad 1. Tu prepirno posest peš-pota je smatrati pridobljeno, če se le pokaže, da jo je tožitelj zvrševal, toženka pa je v to privolila (§ 312, 313 obč. drž. zak.). Ni moči pritrrditi mnenju toženke, češ, da bi bil moral tožitelj od nje tirjati pravice peš-pota, ona pa mu jo podeliti, ker ta pridobitni način velja samo za trdilne pravice, ne pa tudi za nikálne pravice. Zatrjeno je v lokalnem ogledu, da se na prepirni pot lahko vidi z vrta streliške restavracije, iz njene verande in prednje sobe; zatorej toženka po svojih organih lahko ima pregled nad vsem; nadalje je po klasičnih pričah Antonu P., Juriji K., Adolfu M. in dr. dognano, da je osobje streliške krčme, zlasti krčmar sam videl po prepirnem potu hodeče goste tožiteljeve gostilnice; naposled pravi priča Fran S., da je kot krčmar na strelišči iz prejšnjega časa vprašal načelnika Emeriha M., ali družba ne bode zaprla tožitelju pota, in da na to od njega ni dobil odgovora. In konečno poseduje toženka izza 1876. leta sedanje strelišče, a tožitelju, kateri je, po izpovedih prič Andreja Z., Jakoba Č., Oroslava D., Ivana S., Adolfa M., Jurija K. in Antona P., zadevno služnost bil uže poprej zvrševal, ni prepovedala tega zvrševanja niti tedaj, ko je nastopila posestvo, niti pozneje kedaj. Iz tega vsega torej izhaja, da je toženka lahko znala zvrševanje tožiteljeve služnosti, a tudi, da je to istinito znala, in da je tožitelj služnost, o kateri je govor, zvrševal z dovoljenjem toženke, ker mu ona tega nikedar ni prepovedala, da je torej po § 313. obč. drž. zak. pridobil si posest te služnosti. Vrhu tega je tožiteljeva dejanja, o katerih je niže govor, smatrati kot olajšila, ki se značijo kot služnost, in toženka, ki to prereka, bila bi morala po § 479 obč. drž. zak. dokazati protivno, a tega ni storila. — Ad 2. S klasičnimi pričami, ki so navedene pod 1., je torej dokazano, da je tožitelj poslednji čas res zvrševal prepirno služnost peš-pota, ker je ž njimi dovolj dokazano, da je prepirni pot rabil to-

žitelj sam, rabili ga tudi njegovi svojci in gostje in da je on, kakor veli § 383. obč. drž. zak., vzdržal služni pot, popravljajoč ga, narejajoč po njem stopnice, odvajajoč z njega vodó in spravljajoč z njega sneg po zimi. — A d 3. Toženka navaja, da to ni motitev posesti, ako se je obtaknilo z zadevno mrežo, češ da je poprej bil pot večkrat obtaknen s kordonom postreščekov ter s palicami. Takšni obtiki so pač dokazani. A postreščeki so pričali in dokazano je, da se je takisto obtikalo zgol pri koncertih in drugih svečanstih ter svojih shodih družabniških, in potem da so ob takih prilikah skozi spuščali osebe, ki so prihajale z Gorenjega Rožnika in se niso mislile ustaviti v odločenem prostoru, če tudi je v to moral vselej privoliti načelnik strelcev. Iz tega pa izhaja, da je tem obtikom — in to potrjuje tudi priča Emerih M. — bilo le to smoter, odvracati od odločenega prostora neupravičene osebe, tiste namreč, ki niso plačali vstopnine, oziroma ki niso bili družabniki, ne pa, tožitelja spraviti iz posesti njegove služnosti peš-pota, in to tem manj, ker toženka ne more navesti nijednega slučaja, da bi bilo tožitelju in njegovim ljudem zabranjeno hoditi po potu, in ker so celo tožiteljeve natakarice, hodeče z Gorenjega Rožnika, postreščeki kar puščali naprej, če tudi so jih lahko po obleki poznali, čigave so (prim. izpovedi prič Ivane K., Ivane Šk., Urše Šk). — Kar se tiče posameznih, posest motečih dejanj, dokazano je po priznanji toženkinem in lokalnem ogledu, da je toženka v h-g pota ograjo od žice in na mestu g-c duri napravila, potem dognano po izpovedih nesumnih prič Jakoba L., Marije K. in Lovrenca S., da so duri v g-c obrisa bile dne 16. julija 1888 zaklenene in prehod nemožen. Le-tó zadnje dejanje znači se brezdvomno kot motitev posesti. A tudi prej imenovani dejanji je smatrati, da motita posest, ker glede prvega izpovedi napominanih prič dokazujejo, da je bil v hoji zmirom pot, kolikor je širok (h-g-c), in ker bi glede drugega dejanja toženka lahko duri, do katerih je le ona imela ključ, samovoljno zapirala in tožiteljev prehod ovirala.

Na rekurz tožene družbe je višje dež. sodišče v Gr. z ukazom z dne 14. dec. 1888, št. 8863. odredilo dopolnitev postopanja, in drugi konečni odlok m. deleg. sodišča z dne 15. junija 1889, št. 365 je znova ugodil tožbeni zahtevi iz nastopnih razlogov: Najprvo ostaja se pri vseh razlogih tuk. konečnega odloka z 10. okt. 1888, št. 24.577., a pretehtuje se tu samo tisto,

kar je pokazalo toženkino dokazovanje s pričami, dovoljeno z višjesodnim ukazom. To dokazovanje tiče se trojnega: 1.) da so člani strelske družbe, kedar streljajo, večji del zadej v prostorih, kjer se strelja; 2. da se vsako leto strelja samo gotovo dobo, ki se pričenja nekako junija meseca, a završuje vsako leto v septembru; 3. da razun v tej dobi zastopni organi sploh ne hodijo na strelišče. Iz teh okolnostij, pravi toženka, je razvidno, da ni mogla ničesar znati o rabi pota, ki je predmet prepiru. — Ad 1. To so res potrdile priče, a zajedno tudi povedale, da so člani, kedar se strelja, navadno tudi po drugih prostorih, zlasti na vrtu. Da, priči Emerih M. in Viktor G. — prvoimenovani je načelnik družbi, drugoimenovani je njegov namestnik —, ki sta torej v prvi vrsti poklicana, da ščitita pravice družbi, izpovedala sta se, da tudi oná dva večkrat sedita na vrtu. Ker je pa ta vrt po dokazu z lokalnim ogledom tik prepirnega pota in ker je z njega ta pot videti še dalje naprej, nego kjer je tačas postavljena žičata ograja, ker so nadalje člani ter načelnika družbe, kedar se strelja, tudi na vrtu, onda je bilo gotovo večkrat takó, da bi bila tožena družba lahko rabila svojo pravico po § 354 obč. drž. zak., izločiti vsakega drugega od rabe tega pota. Zaradi tega pa iz rečene dokazne okolnosti nikakor ni moči tega izvajati, da toženka za streljanja ni mogla zaznati tožiteljevega zvrševanja posesti. — Ad 2. To okolnost so priče potrdile, toda, ker okolnost a d 3., da namreč, razun v dobi streljanja, zastopni organi tožene družbe ne hodijo na strelišče, ni dokazana po sodnem redu, ker jo je potrdil samo priča Valentin G., zastopni organ Viktor G. pa izrecno povedal, da on tudi sicer, a ne samo v dobi streljanja, hodi na strelišče, bodisi poskušat lovsko puško, bodisi delavcem tu ukaze dajat, — onda se toženka ne more sklicevati na to, da izven dobe streljanja ni mogla znanja dobiti o tožiteljevi rabi pota. Po vsem tem torej protidokaza s temi tremi okolnostmi, da toženka ni mogla ničesar znati o tožiteljevem zvrševanju posesti, ni smatrati dognanega, nego dokazano je protivje tega po smislu razlogov, navedenih v prvem konečnem odloku.

Višje dež. sodišče na rekurz toženke tožbeni zahtevi ni ugodilo z odločbo z dne 20. marcija 1889 št. 2648 iz teh-le razlogov: Iz izpovedij tožiteljevih prič izhaja sicer brezdvomno, da so tožitelj in njegovi ljudje do zadnjega časa nemoteni hodili po

prepirnem pešepotu, da je tožitelj ta pot nekoliko popravljal, sneg ž njega spravljaj in nekje na njem stopnice naredil. Toda ta faktična raba sama po sebi ne zadostuje, da po njej kedo pride v posest pravice na navedenih parcelah, ker v takšno posest treba po §§ 312 in 313 obč. drž. zak. dovolitve lastnikove, katero mora tožitelj dokazati. Te izrecne dovolitve toženkine nikjer ne trdi, a tudi tih dovolitve ni moči na podlogi pričevanja imeti za istino, ker nijedna tožiteljeva priča ni mogla navesti takšnih okolnostij, iz katerih bi bilo za kaj sklepati, da so poklican, organi tožene družbe morali znati bodisi po svojem opazovanji, bodisi kako drugače, da pot rabijo tožitelj in njegovi domači. Nego protivje tega je vidno od tod, ker priče Emerih M., Viktor G., Ferdinand M., Peter L. in Valentin G. so izpovedale se, da zastopniki strelske družbe skoraj samo v dobi streljanja, trajajoči blizu tri mesece, hodijo na strelišče in se tu praviloma mudijo le zadej v prostorih, odkoder prepirnega pota ni moči videti. To, kar je priča Fran S. potrdil, česar pa tožitelj v pravdni obravnavi ni navedel, da je namreč Fran S. kot bivši restavratêr družbinega načelnika Emeriha M. povprašal, ali ga je misel tožitelju zapreti pot, in da na to ni dobil nikakega odgovora, zanika priča Emerih M., češ da se tega ne spomina. Ni torej izkazano, da je tožitelj peš-pot rabil po volji ali vsaj z vednostjo tožene družbe v hojo, in zato ni pogojev, katere piše § 313 obč. drž. zak. pridobitvi posesti takšne pravice. A ker vsega tega ni, potem se tudi dejanja, katerih se dolži tožena družba, ne kažejo kot samooblasten poseg v posest pravice, kakeršno trdi tožitelj.

Revizijskemu rekurzu tožiteljevemu najvišje sodišče ni ugodilo, ampak potrdilo višjesodno odločbo, pokazujoč na višjesodne razloge ter zategadelj, ker ni tako, da bi restavratêr na strelišči toženkinem bil vselej tudi zajedno zakupnik vsega posestva na Gorenjem Rožniku in ker torej iz tega, da so restavratêrji tožitelja in njegove domače videli hodeče po prepirnem potu, ni moči izvajati, da je tožena družba tožitelju dovolila rabiti ta pot. Potem v obravnavi ni bilo trditve, da so tožitelj ali njegovi domači tedaj hodili po tem potu in so to videli predstavljalji toženke, kedar so osebe, poklicane zastopati toženo družbo, po naključji se mudile na rečenem posestvu tudi tam, odkoder je moči videti na prepirni pot. Nadalje je tožena družba, ko je včasi prepirni pot popolnem zaprla in tedaj le tako po zaprtem prostoru hoditi dovo-

lila, da se je dovolitve v to poprosilo njenega, v to postavljenega organa, kar se je tudi vselej zgodilo po pričevanju tistih postreščekov, ki so takisto zapirali, — z vsem tem pokazala jasno, da je prepirni pot rabiti dovoljevala iz gole prijaznosti. Okolnosti, ki jih navaja višjesodna odločba in o katerih sta bila zaslišana Emerih M. in Viktor G., potrdile so tudi priče Ferdinand M., Peter L. in Valentin G., ki ne spadajo v toženo družbo. Naposled bi bil moral tožitelj tisto, kar je hotel, da bi se bilo dognalo z vprašanji, predlaganimi za Emeriha M. in Viktorja G., ki jih je pa obravnavni sodnik zavrnil, navesti v obravnavi in postaviti pod dokaz; zato je bilo prav, da so se odklonila ta vprašanja.

b) Kakor občine, mogô tudi sela pridobivati imovino (§§ 27. in 276. obč. drž. zak.)

V svoji pisni oporoki imenoval je M. H. pod pogoji svojim dedičem selo Bani v Tržaški okolici. Občinski svet Tržaški, dandanes zakoniti zastopnik omenjenega sela, odrekel mu je v tej zapuščinski stvari vsako pomoč, tudi c. kr. Primorsko namestništvo ni se hotelo mešati v to stvar. — V teh razmerah odločilo je deželno sodišče Tržaško dne 15. oktobra 1884. l. pod št. 4384 tako-le:

Sela nimajo, ako jih politično smatramo, nobene samostojnosti, ker so vedno všteta h kakemu mestnemu predelu, vendar pa so juridične osebe in tako mogô imovino pridobivati in pravde voditi. Selo Bani, katero je imenoval pokojni M. H. svojim dedičem, smatrati je po tem načelu za moralno teló glede prava privatne naravi, in sme torej tudi pravno poslovati po svojem zastopstvu. V to zastopanje nista poklicana niti vaški načelnik, kajti on je goli eksekutivni organ občine Tržaške, niti zastop občine Tržaške, kajti on zastopa selo Bani samó v stvareh javnega prava. Zaradi tega in pa, ker ni postavljenega zastopstva, treba je po smislu §§ 27. in 276. obč. drž. zak. poskrbeti, da selo ne trpi škode v le-tej zapuščinski stvari, ter imenovati mu zato skrbnika z oblastmi, omenjenimi v § 77. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854. leta, št. 208. drž. zak. Vršiti dolžnosti skrbnikove bode kaj prikladen Svitoslav V., zlasti ako se vzame ozir na njegov poklic, ki je po njem selski načelnik, in na izrecno oporočiteljevo poslednjo voljo. Zategadelj imenuje

c. kr. deželno to sodišče Svitoslava V. v zapuščinski stvari po rajnem M. H. kuratorjem sela Bani, in podelivši mu oblasti iz § 77. uže navedenega ces. patenta, ukazuje mu, naj v tridesetih dneh podá dedinsko oglasilo.

Rekurzu zakonitih naslednikov rajnega M. H. in tovarišev je višje deželno sodišče Primorsko z odločbo dne 4. decembra 1884. leta, št. 4193 ugodilo in prvi inštanci zaukazalo odločiti, katera stranka naj nastopi pravdno pot. Razlogi: Selo Bani stoji pod oblastjo občine Tržaške in zastopa je občinski svet Tržaški v civilno-pravnih in tudi administrativnih stvareh (§§ 1., 73. in 125. občinskega ustava Tržaškega z dne 12. aprila 1850, št. 139 drž. zak.). Ta občinski svet je ukrenil v seji dne 13. decembra 1882. l., da ne nastopi zapuščine rajnega M. H., da nikakor ne pristopi k tej zapuščinski razpravi, da ne sme Banski selski načelnik kakor tak nikakor ne vmešavati se v to zapuščinsko razpravo in da mora on v tem svojstvu odkloniti opravila oporočnega izvršitelja. Priobčil je ta svoj sklep pôtem mestnega magistrata c. kr. provincijalnemu tribunalu Tržaškemu z dopisom s 17. decembra 1882. l., št. 33.758 in ta sklep ima v sebi za selo Bani odpoved vprašavne dedščine, kajti storil in oglasil ga je njegov zastop. V teh razmerah so morali posestniki sela Bani, ako so se mislili s tem sklepom žaljene, poslužiti se shodnih pravnih lekov administrativnim pôtem, češ da zaradi odpovedi, storjene po zakonitem svojem zastopstvu, ne bi imeli pravice nastopiti kakor občinarji Banski in torej kakor členi občine Tržaške vprašavne dedščine. Zatorej ni moči uporabiti ustanovil §§ 21. in 276. obč. drž. zak. in § 77. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854. l., št. 208 drž. zak. Ker so nadalje nastopili T. P. in tovariši dne 30. januarija 1883. l. pod št. 729 na podlogi pismene oporoke rajnega M. H. vso njegovo zapuščino, in je to dedinsko izrecilo bilo sodno vsprejeto z odlokom z dne 31. januarija 1883. l., št. 729, ker so se oglasili zakoniti dediči rajnega M. H. in ker so T. P. z drugimi posestniki od Banov podali dne 12. julija 1884. l. pod št. 5627 drugo dedinsko oglasilo, s katerim so nastopili vprašavno dedščino v svojem imeni, a ne kakor zakoniti zastopniki sela Bani, — onda so se nagomilali gledé na ta raznoglasna izrecila in glede na odpis Primorskega c. kr. namestništva z dne 23. avgusta 1884. l., št. 12.475 vsi pogoji za rešitev po smislu § 125. ces. pat. z 9. avgusta 1854. l., št. 208 drž. zak.

Najvišje sodišče je pa z odločbo z dne 23. marca 1885. l., št. 1239, ugodilo rednemu dvornemu rekurzu T. P. in tovarišev ter potrdilo odlok deželnega sodišča Tržaškega. Razlogi: Pokojni M. H. je v oporoki svoji izjavil, da imenuje in postavlja univerzalnim dedičem imovine svoje pod pogoji selo Bani v Tržaški okolici. Čeprav je selo Bani v politično-upravnem smislu samo oddelek občine Tržaške, ne izključuje to, da bi ga ne bilo smatrati gledé privatnega prava za juridično telo, sposobno pridobivati pravice. Nego selo Bani, pravno kakor moralno teló (§ 41. občinskega ustava Tržaškega z dne 12. aprila 1850. l., št. 139. drž. zak.) lahko pridobiva lastninske pravice kakor vsaka pojedina osoba, kolikor se temu ne protivijo kake zapreke iz zakona (§§ 26., 356. in 357. obč. drž. zak.); niti navedeni ustav, niti kak drugi zakon ne jemlje pojedinim selom, utelešenim v občino Tržaško, kakor njenim oddelkom, pravice pridobivati lastnino, nego v raznih deželnih občinskih zakonih je izrecno priznana taka pravica pojedinim selom, združenim v jedno samo pravno-politično občino. Nikakor ni merodaven v le-tem sporu § 125. napominanega ustava, po katerem zastopa občino Tržaško njen župan nasproti tretjim osebam v zasebno-pravnih in tudi v upravnih stvareh, kajti ta § se nikakor ne ozira na pravno zmožnost pojedinih sel, utelešenih v občino Tržaško, pridobivati lastnino v svojem imeni in na svoj račun. Ni torej smeti svojstev juridičnega telesa in dosledno sposobnostij za pridobivanje privatnih pravic zanikati Banskemu selu, a to najmanje v nespornem sodstvu, in tako mu tudi ni moči zanikati pravice, iskati sodnim pôtem onih pravic, ki mu po njegovem gredo na podlogi uže omenjene oporoke. Ker je občinski svet Tržaški odklonil zastopanje sela Bani v tej stvari in ker je selo torej brez organa, ki bi je po zakonu mogel in smel zastopati, kajti za to niso poklicani niti vaški načelnik z obema zaupnima vaškima možema, niti posestniki na Banščini (ne i possidenti abitanti nel circuito della villa Bani), onda je v teh razmerah nastala razpravnemu sodniku po smislu §§ 21. in 276. obč. drž. zak. in § 77. ces. pat. z 9. avgusta 1854, št. 208 drž. zak. ozbiljna dolžnost, postaviti selu Bani skrbnika, kateri je zastopa v le-tej zapuščinski stvari.

T.

Kazensko pravo.

Ako poročajoči duhovnik koga v cerkvi ne pripusti k poroki kot priče zgol iz razlogov cerkvene discipline, ta napad na čast ni razžalitev časti, ker ni pravu protiven, ker je duhovnik pri poroki tudi cerkveni organ.

Dne 28. januarija 1889 zavrnil je beneficijat Simon P. v Št. V. po naročilu župnika Štefana J. v zakristiji Št. V.-ske cerkve pred poroko J. L.-evo v prisotnosti zaročencev in drugih ljudij Frana K.-a, ki je hotel kot priča pri poroki navzočen biti, z besedami: »Vi ne bote (priča), so g. fajmošter rekli!« Vzel je na mesto njega cerkovnika za pričo.

Fran K. je na to tožil beneficijata Simona P. in župnika Štefana J. zaradi razžaljenja časti po § 491. kaz. zak.

Okrajno sodišče v Z. je oprostilo oba zatoženca in sicer iz naslednjih razlogov: Simon P. priznava sicer, da je izpregovoril tiste besede proti Franu K. ter odklonil ga kot pričo, toda odklonitev mu je res naročil župnik Štefan J., kakor je sam izpovedal se. Odklonitev se je zgodila brez žaljivega vedenja in Franu K. bilo je tudi prosto, v cerkvi ostati in poroki prisostvovati. Tega odklonjenja uže zaradi tega ni moči smatrati kot razžaljenja, ker Simon P. niti poznal ni Frana K., ni torej mogel imeti namena, da bi ga žalil, odklonivši ga, niti si je mogel biti svest, da s tem žali čast zasebnega obtožitelja. Sicer pa se samo v poročno knjigo ni zapisal obtožitelj, a ni mu bilo zabranjeno ostati v cerkvi. Obdolženec tudi ni ravnal tako po svojem nagibu, nego po naročilu svojega župnika, storil je le to, kar mu je velevala »oboedientia canonica«, zato pa tudi ni odgovoren za svoje dejanje, katero je razlagati si po cerkvenem pravu, ker je odklonil obtožitelja strogo v svoji duhovniški oblasti. Obtožitelj se torej more zoper odklonjenje pritožiti le do višjega cerkvenega oblastva, a ne do kazenskega sodnika. — Župnika Štefana J., ki ne taji, da je rekel, privatno se pogovarjajoč z beneficijatom, naj ne vzame Frana K. za pričo, pa tudi ni moči obsoditi, kajti on sam niti ni bil na mestu vpričo, ko se je storila inkriminovana izjava, in tudi sam ničesar ni govoril povodom poroke J. L.-jeve; zato ni moči trditi, da je zbok njegovega dejanja obtožitelj bil izpostavljen javnemu zaniče-

vanju, če bi sploh bila odklonitev razžaljiva, a to, kakor uže rečeno, ni, ker se je zgodila brez motivacije in brez razžaljivega namena.

Proti tej razsodbi z dne 22. februarija 1889 vložil je obtožitelj vzklic in okrožno sodišče v N. M. mu je ugodilo ter obsodilo oba obtoženca po smislu obtožbe, in sicer beneficijata v 5 gld., župnika pa v 20 gld. globe. Razlogi: Po izpovedbah zaslišanih prič in zasebnega obtožitelja bilo je vsem navzočnikom takoj jasno, da se je vzel cerkvenik za pričo namesto Frana K., in tega ni bilo zgolj posneti iz poročne knjige. V tem, ko se je zavrnil Fran K. kot priča poroke, tiči gotovo prestopek §-a 491. kaz. zak., ako se ozira na razmere, pod katerimi se je to vršilo, kajti pomisliti je, da je globoko vkoreninjeno versko prepričanje kmetskemu občinstvu, v katero spadajo obtožitelj, zaročenca in njih sorodniki, da je to prepričanje združeno s trdnim zaupanjem in visokim spoštovanjem do duhovnikov katol. cerkve. Ako se to uvažuje, ni dvombe, da se je izročil zasebni obtožitelj, kateremu je duhovnik zabranil sodelovanje pri cerkvenem opravilu in ga torej označil kot nevrednega sodelovanja, ne le javnemu zaničevanju, ampak celo javnemu preziranju. S tem, da beneficijat ni obtožitelja iz cerkve zapodil, opustil je samo drugo, zopetno in še hujšo razžalitev, nikakor pa ni poprejšnje s tem poravnal. Ako tudi beneficijat neposredno ni nameraval žaliti Frana K., moral si je vendar popolnoma svest biti posledic take odklonitve za zasebnega obtožitelja in je tudi odgovoren za svoje dejanje, ker po svojem uradu, kot poročujoči duhovnik, do dejanja ni imel pravice, niti bil vezan na povelje svojega višjega. Poročne priče imajo v prvi vrsti le državno opravilo, ker zahteva § 75. obč. drž. zak. dve priči za veljavno poroko, in temu, ima li katera priča vsa potrebna svojstva za svoje opravilo, merodavni so posvetni zakoni, po katerih je sleharnega smatrati za sposobno pričo, kedor je po svojih prirodnih lastnostih v stanu, da dejanje pri poroki razume in v spominu ohrani. Kedor je takšen, tega ni smeti zavriniti, in duhovnik, ki tako pričo zavrne, in sicer na način, ki je razžaljiv za zavrnenca, zakrivi kazensko dejanje, katerega tudi s poveljem duhovnega predstojnika in s kanonično pokorščino ni moči opravičiti. Koliko je vezala obtoženca Simona P. »oboedientia canonica«, ni nikakor merodavno za rabo kaz. zak., kateremu so kleriki istotako podvrženi, kakor posvetnjaki. Če torej klerik, držeč se svojega cerkvenega višjega, greši zoper kaz. zakon, postane kaznjiv kot

storilec, višji pa kot prouzročevalec in podpihovalec. Simon P. je torej zadolžil prestopok § 491. kaz. zak. kot storilec, ker ni nobena momenta, ki bi izključil kaznjivi značaj njegovega ravnanja. — Ako glede župnika Štefana J. pravi prvi sodnik, da dejanje v zakristiji ne obtežuje njega, ker ni bil niti prisoten, in da ga je sicer uže zaradi tega oprostiti, ker dejanje Simona P. sploh ni kaznjivo, češ, da ni imel namena žaliti, odklonivši brez opazke obtožitelja, in naposled, ker je župnik brez žaljivega namena le ravnal z oblastjo svojega duhovnega urada, a zoper to, da ni iskati pomoči pred kazenskim sodnikom, treba je le-to uvaževati: To, da župnik pri odklonitvi ni bil navzočen, ne prosti ga odgovornosti, ker je ravnal Simon P. le po povelji Štefana J., kakor le-ta sam priznava; župnik je torej prouzročevalec in podpihovalec dejanja Simona P., in če je Simon P. ž njim zakrivil kako kaznjivo dejanje, bil ga je sokriv župnik po smislu § 5. kaz. zak. V le-tej sokrivdi glede prouzročitve dejanja iskati je dejanja, katero obtežuje obtoženca. Posledice odklonitve bile so gotovo tudi znane župniku; moral si je tudi on svest biti, da pri kmetskem občinstvu na Kranjskem izgubi človek skoraj vso veljavo, ako ga prezira, seособno pri cerkvenem opraviu duhovnik, ali mu pokaže nezadovoljstvo. Sicer pa je uprav odklonitev brez opazke ali razložbe še bolj prouzročila, da so si ljudje, ki so zvedeli, da je poročajoči duhovnik zasebnega obtožitelja zavrnil, domišljevali uzroke tako nenavadnega dogodka na način, ki čast odklonjenca globoko žali. Dejanje Simona P. kaže v objektivnem oziru vse znake prestopka po § 491. kaz. zak., a dejanje župnika Štefana J. znake sokrivde pri tem prestopku. Pravice, zavračati osebe, ki so po obč. drž. zak. sposobne pričevati pri porokah, pa nima duhovnik nikakeršne, torej tudi župnik Štefan J. nikakor ni smel ukazati, da se Fran K. zavrne. Občni drž. zak. ne določuje ničesar natančnega, in smatrati je vsakogar, da je sposobna priča, kedor le more dejanje pri poroki razumeti in v spominu ohraniti. Naj se je kakorkoli obnašal obtožitelj proti obtožencu Štefanu J., to ga ni bilo smeti zavriniti od pričevanja. Ker je pa ta obtoženec pod razmerami uže navedenimi to vender-le ukazal, dobro vedoč posledice tega dejanja, zakrivil je v objektivnem in subjektivnem smislu prestopok zoper varnost poštenja po smislu §§ 5. in 491. kaz. zak.

Obe ti obsodbi z dne 27. maja 1889 razveljavil je kasacij-ski dvor na ničnostno pritožbo *) v obrano zakona z odločbo z dne 19. decembra 1889 in vso kazensko reč po §§ 292. in 288. št. 3 kaz. pr. r. oddal deželnemu sodišču v Lj., da jo znova obravná in odloči.

Razlogi:

Vzklicno sodišče si je pri svojih rzsodilih mislilo, da je za vprašanje, je li ravnanje obtožencev pripisavati jima v kaznjívo krivdo po § 491. kaz. zak., čisto brez pomena, če Fran K. ni bil vsprejet za pričo pri poroki zgol iz razlogov cerkvene discipline in cerkvenega reda; a v tem pogledu sta se obtoženca zagovarjala proti obtožbi. Ker pa je vzklicno sodišče, preudarjajoč kazensko-pravno krivdo obtožencev, takisto mislilo, razširilo je s tem pojem hudobnega naklepa, ki je v to potreben, na način, ki je protiven določbam §§ 5. in 491. kaz. zak.

Res za kaznjivost napadov na čast, prepovedanih v §§ 487. do 496. kaz. zak., ni potreba, da izhajajo iz težnje razžaliti koga, res v to zadostuje zavest ravnalčeva, da je njegov napad ranil čast koga drugega, — toda pri tej zavesti mora gotovo biti spoznanje, da je napad pravu protiven. O takšnem spoznanji pa ne more biti govora takrat, kedar kedo le zvršujoč po dolžnosti svoj urad tako ravna, da je na kvar časti koga drugega.

Po zakonovih predpisih, veljavnih za Avstrijo, sklenitev zakona pred katoliškim duhovnikom ni gola zasebno-pravna pogodba, nego poroka ima tudi zakramentalen značaj, a iz tega izhaja, da je pri poroki duhovniku uradovati kot državnemu in cerkvenemu organu in da to ne more biti pravu protiven napad na čast kake osebe, ako je dušni pastir ali po njegovem nalogu poročajoči pomožni mašnik ne pripusti kot poročne priče zgol iz razlogov cerkvene discipline in cerkvenega reda.

S tema dvema obsodbama se je torej storil prekršek zakona v določbah §§ 1. in 491. kaz. zak. in bilo ju je razveljaviti.

Ker se pa v postopanju pred vzklicnim sodiščem ni pozvedovalo, kaki razlogi so bili merodavni duhovnikoma za odklonitev, in ker tudi o tem v rzsodbah ni ničesar omenjenega in sosebno ni dognano, je li zagovor obtožencev istinit, češ, da sta odklonivši

---

*) Izzvana po ordinarijatu knezoškofijstva Lj.

storila samo to, kar jima veleva njen cerkveni urad, onda kasacijski dvor ni imel zadostne podloge, da bi stvar sam razsodil, nego bilo je odrediti novo vzklicno postopanje po §u 292. kaz. pr. r.

Deželno sodišče v Lj. je z rozsod. z dne 28. marcija 1890 oprostilo oba obtoženca obtožbe, potrdivši sodbo prvega sodnika in zavrnivši vzklica zasebnega obtožitelja kot neutemeljena. Razlogi: Z ozirom na pravno mnenje kasacijskega dvora bilo je sedaj samo uvaževati, je li župnik Štefan J. imel kake nagibe v odklonitev zasebnega obtožitelja. V tem oziru je sodišče v čislih imelo naslednje okolnosti: Dne 27. majnika 1889 je Frana K. vzklicno sodišče v N. M. obsodilo kot raznašalca pesmi z napisom: »Pesem od Štefana J.«, župnika Štefana J. jako sramoteče in ustanovljajooče prestopke §§ 487. in 491. kaz. zak., v poldrugi mesec zapora. V tej pesmi se je oponašalo župniku, da je ubožce ogoljufal, da je krajcarje požrl, da je neizmerno lakomen, da je kaplana silil lagati na prižnici, da je moral zaradi njegove lenobe iti trpin nepreviden s sveta itd. Dokazalo se je takrat tudi po pričah, da je Fran K. župniku jezik kazal in ga preklinjal. Sedaj zaslišani priči J. R. in F. N. sta tudi izpovedale se, da je obtožitelj hud sovražnik župnikov in da ga je velikokrat nesramno psoval. Priči F. K. in J. Z. sta rekli, da je vedno hujskal zoper župnika in ljudstvo tako pohujšal, da so celo otroci prepevali napominano pesem. Obtožitelj sam je priznal pri vzklicni obravnavi, kako je uže leta 1885 župniku pismeno očital, da si je pridržal pšenice, katero so kmetje bili dali beneficijatu G.-u in da sedi kakor trot v panji čebel. Iz vsega tega je razvidno, da je Fran K. več let motil cerkveni red in cerkveno disciplino, ki jo varuje najbolj to, da se duhovnikom izkazuje spoštovanje, ki pristojna njih vzvišenemu poklicu. S tem, da je osebo in uradno vedenje župnikovo sramotil, izpodkopal je cerkveno disciplino in primoral župnika, da je v obrano porabil primerna sredstva. Župnik imel je torej dovolj razloga, da je dal zavrniti pri poroki Frana K. kot pričo, in tudi je s cerkvenega stališča smel ukazati pomožnemu duhovniku Simonu P., naj odkloni Frana K. Tega naročila moral se je Simon P. držati, ker ukaz ni bil protiven niti kazenskemu zakonu, niti kanonskim zakonom. Odklon torej Simona P. ne more podvreči kazni, ker je ž njim izpolnil le svojo dolžnost. Tako pa tudi ni kaznjiv župnik, ker je z odklonom zvršil le svoj urad, kakor ga veže dolžnost.

Iz upravne prakse.

Samo po 12 kr., a ne po 36 kr. kolek gre na drugopis in tretjepis prošnje za vknjižbo zvršilne zastavne pravice zaradi tirjatev, katere ne presegajo 50 gold., ker za ta spisa ne velja tar. st. 43 lit. *k*) in *n*) prist. zak., oziroma § 17. zak. z 29. febr. 1864, št. 20 drž. zak.

Tožitelj A dobil je plačilni nalog davčnega glavnega urada v Lj. z dne 1. marcija 1889, št. 143. naj plača utrgano kolekovno pristojbino 48 kr. in globe 96 kr., vkupe 1 gold. 44 kr., na podlogi §§ 64 in 79 ter tar. st. 43. *k*), *n*) pristojb. zak. in § 17. zak. z 29. febr. 1864, št. 20 drž. zak.: »ker je bila prošnja za vknjižbo zvršilne zastavne pravice de pr. 11. novembra 1888 zaradi 44 gld. 50 kr. s. pr. premalo kolekovana v drugopisu in tretjepisu (po 12 kr.).«

V rekurzu proti temu nalogu se je A skliceval na § 19. zak. z 29. febr. 1864, št. 20., drž. zak. da temu paragrafu velja § 17. samo kot izjema, kolikor gre za prvo polo prvopisa iste prošnje.

Druga inštanca je rekurz odbila z odločbo finančnega ravnateljstva v Lj. z dne 20. septembra 1889, št. 2820: »ker § 19. zak. z dne 25. febr. 1864, št. 20, drž. zak., nima veljavnosti za vknjižbene prošnje; za té velja zgolj § 17. loc. cit. v zvezi s tar. st. 43 prist. zak.; torej je po tej zakonovi določbi kolekovati drugopise i. t. d. pri vknjižbenih prošnjah s kolekom po 36 kr., a nikakor ne z nižjim. Izjeme ni drugje, nego v odstav. 6. § 17. loc. cit., namreč le pri prošnjah za nadvknjižbo zvršilne zastavne pravice na zastavno pravico, ki je uže vpisana v javne knjige, kedar pravica, katero je vknjižiti, ni vredna brez pritiklin več nego 50 gold. V tem slučaju pa ni tako, ker zvršitelj A ni vložil prošnje za nadvknjižbo. Tudi to, kar pravi rekurent, da bi bil tar. st. 43 lit. *n*), derogovan po § 19. gori navedenega zakona, je popolnoma napačno, ker uprav § 17., ki stoji pred § 19. istega zakona, kaže uže po svojem napisu, da je hotel zakonodavec snovati olajšilo v tem § 17. prošnjam za vknjižbo, — toda v § 19. odst. *a*) za vse ostale vloge v pravnih sporih, katere ne presegajo 50 gld.«

V ministerijalnem rekurzu je A bistveno navel, da prošnje za vknjižbo zvršilne zastavne pravice zaradi manj nego 50 gold. ni

mogel zadeti § 17. loc. cit. tako, da bi ne bile več vloge v pravnih sporih zaradi manj nego 50 gld., da torej veljata oba paragrafa 17. in 19. loc. cit., da pa potem ni kolekovati drugopisa itd. po 36 kr., nego le prvopis in tudi tega le na prvi poli.

Temu rekurzu je ugodila tretja inštanca z odločbo c. kr. finančnega ministerstva z dne 10. majnika 1890, št. 2592: »ker je nacijonovana dva istopisa prošnje de pr. 11. novembra 1888, št. 26.396 za vknjižbo zvršilne zastavne pravice zaradi 44 gld. 50 kr., glede vrednosti spornega predmeta, bilo kolekovati samo z 12 kr.«

Dr. P.

Književna poročila.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku. II. zvezek. Kazensko-pravdni red z dne 23. maja 1873 števil. 119 državnega zakonika z dodanim izvršitvenim propisom in drugimi zakoni in ukazi, kazenski prestopek zadevajočimi. I. natis. V Ljubljani 1890. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani. Natisnila in založila „Narodna Tiskarna“.

Niti leto dnij, a uže imamo II. zvezek slovenskega „Manz'a“ pred sabo! Prijazni knjižici s „kazenskim zakonom“ pridružila se je ravno kar prav tako prijazna knjižica s „kazensko-pravdnim redom“. Marsikomu je to hitreje, nego je upal. In res, ker je bilo tako dolgo, predno se je to izdavanje oživilo iz občnega mrtvíla, bilo je skoraj upravičeno misliti, da utegne biti jako počasno njegovo napredovanje. Videč sedaj, kakó se stvar vender-le lahko razvija, sme nam biti žal, da se uže pred leti ni storil začetek, ker bi po tem današnji dan lahko imel slovenski jurist popolno zbirko poslovnjenih zakonov, s tem pa tisto knjižnico, katere mu je neizogibno potreba pri uradovanji našemu narodu. Kajti toliko je gotovo: uradnik slovenskega naroda mora poznati slovensko besedilo zakonov, mora to besedilo jemati v podlogo slovenskemu uradovanju, kakor se nemško uradovanje naslanja na nemško besedilo zakonov. A da slovenski uradnik to zahtevo tudi more izpolniti, treba, da ima slovensko besedilo prav tako zbrano pred sabo, kakor je ima pri nemškem uradovanji v sistemno urejenih knjigah-priročnicah. Žal, da je narod, po jednako-pravnosti hrepeneč, prejšnji čas tako močno preziral to potrebo svojega domačega pravništva, da je tako pozno spoznal jo in šele lani jej resno zadoščevati pričel! Sedaj popravlja se zamujeno in, kakor vidimo, primeroma jako hitro, ker uže se bavimo z II. zvezkom „slovenske zbirke zakonov“ v lični, priročni in nepredragi obliki. Na 358 straneh obsega ta zvezek kazensko-pravdni red z dodatkom: I. izvršitveni propis; II. zakon o začasnem ustavljanji porot; III. zakon, kako se sestavljajo imeniki porotnikov; IV. zakone o pristojnosti vojnih sodišč:

1. o področji vojnih sodišč, 2. o izpremeni § 3 zak. z dne 20. maja 1869 (drž. zak. št. 78) glede področja vojnih sodišč, 3. kako se zvršuje sodna oblast nad deželno brambo; V. zakon o c. kr. orožništvu za kraljevine in dežele, zastopane v drž. zboru; VI. naredba za sodno oblast o kaznivih dejanjih, katere storé kaznjenci, dokler so v kaznilnici. Za tem je „zaznamek v tem zvezku natisnenih, oziroma navedenih zakonov, naredeb in ukazov“ in zaznamek“ razsodb kasacijskega dvora, v tem zvezku navedenih“, a naposled stvarno „abecedno kazalo“. Obsega torej ta zvezek vse tisto, česar res zahteva vsakdanja kazensko-pravdna praksa in če so izpuščeni tisti propisi, ki jih poleg tega ima v sebi dotični zvezek Manz'ove zbirke, so to takšni, ki se ne tičejo vnanjega slovenskega uradovanja, in jih je torej lahko pogrešati v naši zbirki; a omenjati je, da se nekateri zakoni, ki jih ima Manz ob enem 3 „kazensko-pravdnim redom“, n. pr. zakon v varstvo osebne prostosti, zakon v varstvo hišne pravice i. t. d., nahajajo uže v I. zvezku naše zbirke pri kaeenskem zakonu, kar je vsekakor umestniše. — Uravnan je ta zvezek tako, kakor zvezek I Pod posameznimi paragrafi so ponekod načelno-važne razsodbe kasacijskega dvora tudi iz najnovejše dobe. A izostale so „terminologične opombe“, ki jih ima I. zvezek, to pa zategadelj, ker so prevodi zakonov v II. zvezku iz novejše dobe, nekaj jako dobri, sploh pa ustrezajoči očiščeni knjižni slovenščini. Novo je v tem zvezku „abecedno kazalo“, katero je prav vestno sestavil gosp. dr. E. Volčič, c. kr. okr. sod. pristav v Žužemberku, ter z njim povečal rabnost in vrednost tega zvezka. Ostalo je priredil, zbral, pregledal in popravil g. dr. Jak. Kavčič, c. kr. drž. pravd. substitut v Ljubljani. Načel se je držal istih, kakor pri I. zvezku. Več nam pojasnjujejo „vvodne besede“ k II. zvezku, kjer piše:

„V tem zvezku sem zbral one zakone in ukaze, ki urejujejo in določajo kazensko-sodni postopek in pristojnost kazenskih sodišč. „Navodila kazenskim sodiščem“ z dne 16. junija 1854 drž. zak. št. 165, katero je v marsičem razveljavljeno in predrugačeno, nisem sprejel v polnem obsegu v ta zvezek, pač pa dodal „zvršitvenemu propisu“ one paragrafe tega navodila, na katere se tamo izrečno sklicuje. Potreben pa se mi je zdel zakon o c. kr. orožništvu, ker imajo kazenska sodišča mnogo opravka in dotike s c. kr. orožništvom in je toraj za vsakdanje poslovanje važno poznati natanko dotična zakonita določila. — Najobširnejši del tega zvezka je kazensko pravdni red, ki je ponatisnen iz državnega zakonika ter bistveno neizpremenjen v zlogu in besedi; kar in kjer sem ga pa predrugačil, bilo je to neogibno potrebno. — V državnem zakoniku z leta 1873, kos XLII. nahaja se namreč, razen nekaj očitivnih tiskovnih pogreškov, tudi več stvarnih napak, katere sem zasledil pri natančnem pregledu prevoda primerjaje ga z izvornim nemškim besedilom. Tako stoji n. pr.: v § 13. zadnji odstavek: „hudodelstva ali prestopka“, biti pa mora; hudodelstava ali pregreška“; v § 128. konec drugega odstavka se bere: „ter se mora brez odloga zgoditi“, a po izvorniku se mora glasiti: „in če se more brez odloga zgoditi“; v zadnji vrsti §. 143. je rečeno: „z zaporom do šest mesecev“, prav pa je: „z zaporom do šest tednov“; prvi odstavek §. 177. ni prav po-

slovenjen in mesto: „ . . . smejo tudi . . . brez pismenega ukaza koga s potiro preganjati in človeka, kateri je hudodelstva ali pregreška sumen, začasno pripreti . . .“, mora se pravilno glasiti „ . . . smejo tudi . . . brez pismenega ukaza onega, kdor je hudodelstva ali pregreška sumen, s potiro preganjati in začasno pripreti . . .“, kar ima ves drug pomen; v §. 210. tretjem odstavku stoji: „poslušavši državnega pravdnika“, a biti mora: „poslušavši višjega državnega pravdnika“; istotako je predzadnji odstavek §. 152. v tem napačno poslovenjen, da se glasi: „Zapisniki ogle dni in o mnenji zvedencev“ mesto pravilno: „Zapisniki o ogledu in izvidu (Befund) zvedencev“, kajti „mnenje“ pomenja „Gutachten“; enako napačen je tudi prevod §. 387 v prvem odstavku, glaseč se: „ . . . obsegajo troške za . . . svečavo, za kake reči, ki bi mu jih bilo omisliti, kakor tudi za snaženje prtenine in druge obleke“, mesto: „ . . . obsegajo troške za . . . svečavo, za potrebno napravo, kakor tudi za snaženje „perila in druge obleke“ („die etwa nöthige Beischaffung, sowie die Reinigung der Wäsche und Kleidung“); v §. 398. je za besedami: „bolan na umu“ izpuščen odstavek: „ali če je na telesu hudo bolan“; v §. 406. stoji: „ . . . pri katerem drugem sodnem dvoru njegovega okoliša“, mesto: „ . . . pri katerem drugem sodišču njegovega okoliša“, kajti navadno so ta sodišča ravno okrajna sodišča, ne pa sodni dvori. — Te in druge enake stvarne napake sem iz besedila odstranil in popravil v zmislu in po besedah izvirnika. Taka stvarna napaka nahaja se tudi v §. 180. zadnji odstavek, kjer je nemški stavek: „oder wenn einer der im §. 175. Z. 3. erwähnten Fälle eintritt“ poslovenjen z „ter nastopi . . .“, mesto „ali če nastopi . . .“; v §. 177 stoji v 24. mesto 48. urah; žal da sem to prezrl in moral popravek le med tiskovne pogreške dejati. — Kazenskopravdni red se je dalje na nekaterih mestih prav prosto slovenil; tako n. pr. takoj prvi stavek §. 2: „Kaznjiva dejanja se sodno ne preganjajo nego če obtožitelj tako predlaga“ (Die gerichtliche Verfolgung der strafbaren Handlungen tritt nur auf Antrag eines Anklägers ein). Popravil sem besedilo držeč se izvirnika tako: „Kaznjiva dejanja se sodno preganjajo samo na predlog kakega obtožitelja“, ker se mi ne zdi prav, da bi se slovenilo v negativni obliki to, kar se glasi v izvirniku pozitivno. Kjer sem dobil še kako enako, od izvirnika preveč se oddaljujočo verzijo, sem jo popravil tako, da sem se približal izvirniku. — Izraze sem puščal, kakor jih ima prevod v državnem zakoniku; samo tam, kjer se rabi za isti pojem in nemški izraz po več slovenskih (eden navadno v oklepu), sem se odločil za enega, katerega sem se potem dosledno držal; n. pr.: nemški: „Verwahrungshaft“ je slovenjeno enkrat: „pod stražo vzeti“ (§. 24), drugič pa: „v pripor vzeti ali začasno pripreti“ (§. 175); jaz sem sprejel izraz: pripor, začasno pripreti. „Die Nichtigkeitkeitsbeschwerde ergreifen“ sloveni se enkrat: „pritožbo o ničnosti sprožiti“ (§. 281), drugič: „pritožbe o ničnosti se poprijeti“ (§. 282), tretjič pa: „pritožbo o ničnosti pognati“ (§. 290); naj pogosteje se rabi „pritožbe se poprijeti“ in tega izraza sem se tudi jaz držal. — Za „Generalprocurator“ je rabiti „generalni prokurator“, ne pa „glavni prokurator“. — Glede rabe izrazov „zakon, zakonit“ mesto: „postava, postaven“ velja isto, kar sem opomnil v I. zvezku. — Tudi pri uredovanju tega zvezka

sem se oziral na načelno-vажne razsodbe kasacijskega dvora, ki imajo za razlaganje kazensko pravnega reda skoraj še večjo veljavo, nego one materijelnega kazenskega prava: pri posameznih paragrafih navedel sem jih primerno večje število, ker je vsaka njih v svojem pomenu važna in ozira vredna; segajo pa te razsodbe do najnovejšega časa in iz njih se lahko natanko spoznajo nazori kasacijskega dvora, kateri podaja s svojimi razsodbami vsakdanjemu pravosodju najboljši in najzanesljivejši komentar h kazenskopravnemu redu. — S tem zvezkom „zbirke avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku“ rešujem dano besedo, ki me je vezala sodelovati pri tem važnem in težavnem, pa silno potrebnem podjetji. — Polagaje pero iz rok želim iskreno, da naj to podjetje pod zavetjem marljivega društva „Pravnik“ čvrsto napreduje; le-ta zvezek pa naj se izvoli sprejeti s tisto blagohotnostjo, s katero je bil pozdravljen in sprejet prvi zvezek, in pomore naj postaviti trden temelj slovenski besedi v javnem uradu.“

Posebno priznanje res zasluži gosp. dr. Kavčič za to, da je očistil sicer lepe prevode v drž. zakoniku rečenih velikih zmot. Mi smo tudi sicer za trdno uverjeni, da gosp. prireditelj, večš stvari in vnet za svojo nalogo, tudi le-tega zvezka ni dal prej iz rok, dokler ga ni sodil popolnem zanesljivega za slovensko uradovanje. Jezika sicer ni popravljal; če pa se ne strinjamo tu in tam s kako besedo ali obliko, svesti smo si tudi, da je dotično popravljjanje le zeló postranski namen naši sedanjí zbirki. Sosebno prevodi v tem zvezku so pa takšni, da jezikovnega popravila le malo potrebujejo, nego priporočamo tovarišem, naj jih prebirajo, ker v njih nahajajo mnogo lepe slovenščine. Ako gosp. dr. Kavčič pravi, da s tem zvezkom rešuje dano besedo, potrjujemo mu to radi, a z dodatkom, da je besedo rešil častno in velezaslužno, da je z izdanima zvezkoma, okolo katerih se je trudil poldrugo leto, udolžil si vse slovenske juriste in ves narod. Vender pa upamo, da se ne čuti povse odvezanega, nego da ga kmalu srečamo uprav tudi pri „zbirki slovenskih zakonov“. Priporočila za ta zvezek pri občinstvu menda ni treba, smemo se tudi takó nadejati, da bo de po njem seglo z istim veseljem in tako mnogoštevilno, kakor po prvem. Potem je tudi gotovo, da bodeta društvo „Pravnik“ in „Narodna Tiskarna“ prišla kmalu s III. zvezkom na dan, na pomoč slovenskemu uradovanju! (Gl. denašuji inserat)

Državni zakonik v slovenski izdaji. Kos LV. Izdan in razposlan dne 10. oktobra 1889. 156. Ukaz ministra za bogočastje in uk v porazumu s poljedelskim ministrom od 18. septembra 1889, s katerim se izpreminjajo §a 2. in 3., in pa odstvek 1. §a 4. ukaza od 20. avgusta 1884 (Drž. zak. št. 145), o uvedbi teoretičnih državnih preskušenj za kulturno-tehnični uk na visoki šoli za zemljedelstvo na Dunaji. 157. Razglas finančnega ministerstva od 2. oktobra 1889, o pooblastilu podružnice kraljeve ogrske velike colnije v Budimpešti, postavljene v petrolejevi čistilnici kraljeve ogrske delne družbe za prečiščanje petroleja poleg budimpeštansko-franco-mestnega vlakorednega kolodvora kraljevih ogrskih državnih železnic, za cola prosto odpravljanje praznih rabljenih lesenih petrolejevih sodov. 158. Razpis ministra za bogočastje in uk od 2. oktobra 1889, rektorstvu visoke šole za zemljedelstvo na Dunaji, o pripuščanji kandidatov državnega gozdar-

stva, kateri, dovršivši enoletno gozdarsko prakso, odslužujejo prezentno službo za enoletne dobrovoljce, k imatrikulaciji na imenovani visoki šoli. 159. Ukaz pravosodnega ministerstva od 5. oktobra 1889, da se občina Torskie odkazuje okolišu okrajnega sodišča Tluste v Galiciji. 160. Ukaz ministerstva notranjih stvari od 5. oktobra 1889, o delitvi političnih okrajev Hernals in Sechshaus in ustanovi dveh novih okrajnih glavarstev v Währing-u in Hietzingu z istočasno opustitvijo okrajnega glavarstva Lilienfeld. 161. Cesarski ukaz od 6. oktobra 1889, da se iz državnih sredstev podeljujejo podpore in naprednine s slabo létino in stisko zadetim krajem kraljevine gališke in vladimérske z veliko vojvodino krakovsko, vojvodine gorenje- in dolnje-sleške in vojvodine bukovinske. — Kos LVI. Izdan in razposlan dne 16 oktobra 1889. 162. Razglas ministerstva za deželno bran in finančnega ministerstva od 20. septembra 1889, s katerim se razznanja dodatna uvrstitev občine Log v 5. razred vojaško-stanarinske tarife (Drž. zak. št. 168 iz l. 1885). 163. Razpis finančnega ministerstva od 10. oktobra 1889, o oznamenjanji prašnega cukra (phanega cukra, cukrove moke) iz zacolanega cukra, z uradnimi zapornimi znamkami. (Dalje prihodnjič.)

Drobne vesti.

V Ljubljani, dne 15. junija 1890.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Društveni izlet, ki je bil zadnjič naznanjen za 8. dan t. w., preložen je na 15. dan t. m. — Odbor razpošilja ravnokar v posebnih pismih navodila za izpisavanje državnih in deželnih zakonikov tistim, ki bodo sodelovali pri teh pripravah za pravno-politično terminologijo nemško-slovensko. Ker v današnjem listu ni prostora, priobčimo vsebino takega pisma prihodnjič. Vsakemu sodniku je oddeljen jeden letnik zakonika, da izpiše nemške in slovenske pravniške besede in fraze iz tistih zakonov, ki se tičejo pravosodja in pa bolj vsakdanje upravne prakse. „Quoad materiam“ bilo je pač vse prepustiti razsodnosti in vestnosti sodnika. Formalno navodilo je kratko in obsega le tisto, česar treba, da se doseže namen in da je izpisano gradivo porabno pri redakciji slovárja po svoji točnosti in jednotnosti. Četudi se od sodnika zahteva veliko, vender ni to preveč, nego neizogibno potrebno. Zato je želeti, da se vsakedor tesno drži navodila. Sicer pa: čast vstrajnosti p. n. gg. sodnikov pri tem velevažnem, domoljubnem delu!

— (Tiskovna pogreška) sta se vrinila v zadnjo številko „Slov. Pr.“ smisli na kvar. Na strani 137. v vrsti 16 je čitati namestu „navedenega kupa“: „navadnega kupa“, a v vrsti 32.: namestu „pravosodni čin“: „pravorodni (pravotvorni) čin“.

„Slovenski Pravniki“ izhajajo 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gl., za pol leta 2 gl.

Uredništvo je v Ljubljani, št. 8 na Bregu; upravništvo pa na Križevniškem trgu št. 7.